

Strasbūrā, 12.9.2023.
SWD(2023) 303 final

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTS
IETEKMES NOVĒRTĒJUMA KOPSAVILKUMA ZIŅOJUMS

Pavaddokuments dokumentiem

Priekšlikums – PADOMES DIREKTĪVA,

**ar ko izveido galvenā biroja nodokļu sistēmu mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem
uzņēmumiem un groza Direktīvu 2011/16/ES**

{COM(2023) 528 final} - {SEC(2023) 308 final} - {SWD(2023) 301 final} -
{SWD(2023) 302 final}

Kopsavilkums
Ietekmes novērtējuma ziņojums, kas pievienots priekšlikumam Padomes Direktīvai, ar ko izveido galvenā biroja nodokļu sistēmu mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem un groza Direktīvu 2011/16/ES
A. Ricības nepieciešamība
Kāda ir problēmas būtība un kāpēc problēma ir nozīmīga ES mērogā?
<p>ES atzīmējot iekšējā tirgus 30. gadadienu, uzņēmumi joprojām saskaras ar to, ka dažādās valstīs eksistē atšķirīgas uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēmas. Papildus atšķirīgām nodokļu likmēm un stimuliem katras valsts sistēmai ir vēl citas atšķirīgas iezīmes. Visā ES darbojošies uzņēmumi saskaras ar dažādiem valstu nodokļu saistību kopumiem, tiklīdz tie paplašinās un kļūst pat nodokļa maksātājiem citā dalībvalstī.</p> <p>Šāda nodokļu sistēmu sarežģītība ietekmē mazos un vidējos uzņēmumus (MVU), kas darbojas iekšējā tirgū vai vēlas darboties pāri robežām. Jauno nodokļu saistību izpilde rada fiksētas izmaksas, un līdz ar to MVU ar mazākiem resursiem rodas lielāks slogs. Tas var būt šķērslis, kas liedz MVU paplašināt savu darbību ārvalstīs, un īpaša nozīme tam ir paplašināšanās sākumposmā, kad darbības ārvalstīs vēl papildina galvenās uzņēmējdarbības darbības sākotnējā valstī. Šīs sarežģītības dēļ MVU, ienākot jaunos tirgos, saskaras ar nevienlīdzīgiem konkurences apstākļiem salīdzinājumā ar lielākiem pārrobežu uzņēmumiem un iekšzemes uzņēmumiem.</p> <p>Šie jautājumi ir īpaši svarīgi ES līmenī, jo ES ir ļoti integrēts iekšējais tirgus. Lai gan daudzās citās jomās ES tiesību aktos ir panākts ievērojams progress, nodrošinot, lai uzņēmumi varētu darboties iekšējā tirgū saskaņā ar kopīgiem standartiem, joprojām šķērslis ir atšķirīgas uzņēmumu ienākuma nodokļa prasības. Arvien lielākā mērā digitalizētā un integrētā Eiropas ekonomikā, kurā daudzi uzņēmumi veic pārrobežu darbību, nav iespējams pilnībā izmantot iekšējā tirgus potenciālu, ja šīs problēmas netiek risinātas ES līmenī.</p>
Kas būtu jāpanāk?
<p>Iniciatīvas vispārējie mērķi ir šādi: i) nodrošināt iekšējā tirgus labu darbību un ii) stimulēt izaugsmi un investīcijas ES. Šo vispārīgo mērķu sasniegšanai būtu jāsasniedz šādi konkrētie mērķi: i) samazināt nodokļu saistību izpildes izmaksas MVU, kam ārvalstīs ir ar nodokli apliekama klātbūtne, ii) veicināt MVU pārrobežu paplašināšanos un iii) nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus MVU dalībai iekšējā tirgū.</p>
Kāda ir ES līmeņa ricības pievienotā vērtība (subsidiaritāte)?
<p>Problēmas, ko šī iniciatīva risinās, ir kopīgas visām dalībvalstīm, un tās nevar efektīvi risināt ar atsevišķām valstu līmeņa darbībām. Tā kā problēmas izriet no valstu sistēmu sadrumstalotības un dažādības, atsevišķu valstu nekoordinētiem pasākumiem varētu būt nevēlamas sekas, kas vēl vairāk sarežģītu situāciju. Šajā kontekstā efektīva būtu tikai ES mēroga iniciatīva, kas paredz vienotu noteikumu kopumu. Tā kā šīm problēmām galvenokārt ir pārrobežu raksturs, tās var risināt, tikai pieņemot tiesību aktus ES līmenī. Tāpēc šī iniciatīva, ja tā tiktu īstenota, izmantojot ES tiesību aktus, ietver elementus, kas rada pievienoto vērtību saskaņā ar subsidiaritātes principu. Vienotai pieejai visām dalībvalstīm būtu vislielākās izredzes sasniegt paredzētos mērķus.</p>
B. risinājumi
Kādi ir dažādie risinājumi izvirzīto mērķu sasniegšanai? Vai ir kāds vēlējams risinājums? Ja tāda nav, tad kāpēc?
<p>Mērķus var sasniegt ar MVU paredzētu iniciatīvu direktīvas veidā, kas nodrošina nodokļu vienkāršošanu maziem un vidējiem uzņēmumiem ar ierobežotu klātbūtni citās dalībvalstīs. Šī iniciatīva ir izanalizēta ietekmes novērtējuma ziņojumā.</p> <p>Iniciatīva ir paredzēta MVU, kam vienā vai vairākās dalībvalstīs ir ar nodokli apliekama klātbūtne vienas vai vairāku pastāvīgo pārstāvniecību vai meitasuzņēmuma veidā. Tās mērķis ir vienkāršot šādu pastāvīgo pārstāvniecību vai meitasuzņēmumu nodokļu saistību aprēķināšanu un administratīvo prasību ievērošanu. Tas panākams, dodot atbilstīgajiem MVU iespēju aprēķināt savu pastāvīgo pārstāvniecību vai meitasuzņēmumu nodokļu bāzi citās</p>

dalībvalstīs saskaņā ar galvenā biroja nodokļu noteikumiem (turpmāk tekstā — “galvenā biroja nodokļu sistēma”). Ziņojumā ir izvērtēti divi šīs pieejas varianti. Abos risinājumos sistēma būtu vienāda, bet atšķiras darbības joma. **1. risinājums** attiektos tikai uz grupās neietilpstošiem MVU, kuriem ir pastāvīgas pārstāvniecības citās dalībvalstīs. **2. risinājums** attiektos arī uz MVU, kuriem ir meitasuzņēmumi citās dalībvalstīs. Citiem vārdiem sakot, otrais risinājums attiektos arī uz uzņēmumu grupām, kas ir MVU, vai uz MVU grupām.

Vēlamais risinājums ir 1. risinājums. Šis risinājums ir visvairāk vērst uz to, lai atbalstītu MVU to starptautiskās darbības sākotnējā posmā un stimulētu MVU sākt darbību ārzemēs, turpinot piemērot tiem jau pazīstamus nodokļu noteikumus. Ietekmes novērtējumā secināts, ka tādējādi šis risinājums ir gan efektīvs, gan lietderīgs, lai sasniegtu iniciatīvas konkrētos mērķus, vienlaikus saglabājot samērīgumu ar iespējamām īstenošanas izmaksām un dalībvalstu nodokļu suverenitāti attiecībā uz saviem nodokļu maksātājiem – rezidenti. Šis risinājums arī šķiet visvairāk saskaņots ar citām ES politikas jomām, ņemot vērā to, ka Komisija ir paziņojusi par iniciatīvu, kas īpaši izstrādāta tam, lai vienkāršotu uzņēmumu grupu nodokļu bāzi.

C. Vēlamā risinājuma ietekme

Vēlamā risinājuma sniegtie ieguvumi

Saskaņā ar vēlamo risinājumu tiesīgs izmantot izvēli, iespējams, būtu mazāks skaits MVU, bet (attiecībā uz abiem risinājumiem) nav zināms precīzs to MVU skaits, kuri izvēlēties piemērot galvenā biroja nodokļu noteikumus, jo ar iniciatīvu ieviestā vienkāršošana būs pilnībā fakultatīva. Maziem un vidējiem uzņēmumiem radīto ieguvumu noteikšanai ietekmes novērtējums tādējādi sniedz iespējamo aplēšu diapazonu no minimālās līdz maksimālajai aplēsei (kas aptver abus risinājumus). Attiecīgi tiek lēsts, ka vienkāršošanas pieejamība **varētu samazināt MVU pašreizējās nodokļu saistību izpildes izmaksas** par 1,3 (minimālā aplēse) līdz 3,4 (maksimālā aplēse) miljardiem EUR gadā. Minimālajā aplēsē kā ilustratīvs piemērs izmantots pieņēmums, ka iniciatīva samazina izmaksas saistībā ar atbilstības nodrošināšanu uzņēmuma ienākuma nodokļa jomā par 16 % un ka 5 % iekšzemes MVU uzsāks pārrobežu darbību, savukārt maksimālā aplēse veikta, pieņemot, ka iniciatīva minētās izmaksas samazina par 32 % un ka pārrobežu darbību uzsāks 10 % iekšzemes MVU.

Izmantojot tos pašus minimālās un maksimālās aplēses pieņēmumus par iekšzemes MVU pārrobežu darbības uzsākšanu (5 % un 10 %), ietekmes novērtējumā aplēsts arī **iespējamais IKP un nodokļu ieņēmumu pieaugums ES**. Šo makroekonomisko ietekmi aprēķina, pamatojoties uz pieņēmumu, ka — kā paskaidrots ziņojumā — uzņēmumiem piedaloties pārrobežu konkurencē, rodas produktivitātes pieaugums, saskaņā ar minimālo aplēsi 4 % apmērā, bet saskaņā ar maksimālo aplēsi 15 % apmērā. Attiecīgi jutīguma analīzes rezultāts rāda ES IKP gada pieaugumu par 19 miljardiem EUR (t. i., + 0,08 %) līdz 61 miljardam EUR (t. i., + 0,7 %) un nodokļu ieņēmumu pieaugumu ES ilgtermiņā no + 0,12 % līdz + 1 % salīdzinājumā ar *status quo*. Izmantojot dažādus pieņēmumus, ir iespējami alternatīvi scenāriji.

Ietekmes novērtējumā ir izklāstīti arī iespējamie ieguvumi nodokļu administrācijām.

Vēlamā risinājuma izmaksas

Izmaksas nav iespējams precīzi aplēst, jo iniciatīvai nav precedenta, uz kuru varētu atsaukties. Turklāt trūkst specifisku datu, ko varētu ticami izmantot ļoti konkrētu aplēšu sagatavošanai. Ietekmes novērtējuma ziņojumā ir mēģināts aprakstīt dažas iespējamās izmaksas.

MVU, kas izvēlas piedalīties, varēs piemērot tiem jau zināmus nodokļu noteikumus un izpildīt visas savas nodokļu saistības vienuviet (vienas pieturas aģentūra). MVU iesniegs jaunu nodokļu deklarāciju saskaņā ar galvenā biroja nodokļu sistēmu, un nodokļu administrācijām ir jāievieš sistēma deklarāciju iesniegšanai un apmaiņai ar tām, kā arī galvenā biroja pastāvīgo pārstāvniecību ārvalstīs nodokļu aprēķināšanai, iekasēšanai un pārskaitīšanai. Tam būtu jāaptver korekcija un administratīvās izmaksas MVU un nodokļu administrācijām, kas, kā paskaidrots ziņojumā, ir ievērojami zemākas par ieguvumiem. Kopumā aplēstās izmaksas visiem MVU, kas izvēlas izmantot galvenā biroja nodokļu sistēmu, svārstās no sākotnējiem 332 miljoniem EUR plus 60 miljoniem EUR gadā (minimālā aplēse) līdz sākotnējam

428 miljoniem EUR plus 78 miljoniem EUR gadā (maksimālā aplēse). Tiek lēsts, ka, īstenojot vēlamo risinājumu visā ES, kopējās izmaksas visām nodokļu administrācijām būs aptuveni 20 miljoni EUR plus 4 miljoni EUR gadā.

Ietekme uz MVU un konkurētspēju

MVU: Atsevišķiem MVU, kuriem ir pastāvīgas pārstāvniecības (bet ne meitasuzņēmumi) vienā vai vairākās dalībvalstīs, būs tiesības piemērot vienkāršošanas noteikumus, kas faktiski nozīmēs, ka tie var paplašināties ārvalstīs, vienlaikus turpinot aprēķināt savu nodokļu bāzi saskaņā ar savas valsts sistēmu. Uz MVU grupām (t. i., ar meitasuzņēmumiem) attiektos cita iniciatīva ar iespēju īstenot izvēli ar nosacījumu, ka tās iesniedz konsolidētus finanšu grāmatvedības pārskatus. Tādējādi MVU tiktu atbalstīti gan to agrīnajos pārrobežu attīstības posmos, gan tad, kad tie ir nostabilizējušies vai vēl vairāk paplašina savu pārrobežu darbību. Ņemot vērā, ka noteikumi MVU arī turpmāk būs fakultatīvi, mēs neveicam negatīvās ietekmes aplēses. MVU drīzāk gūs labumu no visvienkāršākā un rentablākā risinājuma izvēles, pamatojoties uz to individuālajām vajadzībām.

Konkurētspēja Paredzams, ka iniciatīvai būs pozitīva ietekme uz izmaksu un cenu konkurētspēju. Galvenā biroja nodokļu noteikumu piemērošana var samazināt atbilstības nodrošināšanas izmaksas MVU, kas darbojas visās iekšējā tirgus nozarēs, un atbalstīt MVU, lai tie varētu pilnībā piedalīties iekšējā tirgū. Iniciatīva veicina plašāku pārrobežu darbību un uzlabo ES uzņēmumu starptautisko konkurētspēju.

Cita būtiska ietekme

Ietekmes novērtējumā tika apsvērts arī tas, vai iniciatīvai var būt ietekme uz vidi vai sociālo jomu vai ietekme uz pamattiesībām. Konkrēta un tieša ietekme uz vidi nav paredzama. Nav arī paredzams, ka tai būs būtiska sociālā ietekme, lai gan atbrīvotie resursi var pozitīvi ietekmēt nodarbinātību. Iniciatīvai arī nevajadzētu ietekmēt garantētās pamattiesības, un persondati tiks aizsargāti.

Proporcionalitāte

Vēlamais risinājums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu mērķus, un koncentrējas uz elementiem, kuros ES rīcības pievienotā vērtība pārsniedz to, ko var sasniegt dalībvalstis vienas pašas.

D. Turpmākā rīcība

Politikas pārskatīšanas termiņš

Iniciatīvas izvērtējumā būtu jānovērtē, cik lielā mērā ir sasniegti izvirzītie mērķi, un tas notiks **piecus gadus pēc direktīvas piemērošanas sākuma**. Tajā tiks arī analizēts, cik lielā mērā paredzētie vienkāršoējumi attiecīgajām ieinteresētajām pusēm ir īstenojušies, un novērtēts saistītais administratīvais un regulatīvais slogs. Komisija izvērtējuma rezultātus iesniegs ziņojuma veidā. Priekšlikumā būs iekļauta pārskatīšanas klauzula, kas ļaus Komisijai grozīt direktīvu saskaņā ar izvērtējuma rezultātiem.